

Goed dat minister Heinen ingrijpt bij De Nederlandsche Bank. De centrale bank is geen Oranje Vrijstaat

Posted on 24 juni 2025 by Menno Tamminga

De Nederlandsche Bank is in zijn onafhankelijkheid zo eigengereid geworden, dat de vraag moet worden gesteld: onder wiens controle werkt de centrale bank eigenlijk?

De bank, doorgaans afgekort tot DNB, is in 1814 opgericht door koning Willem I. Vanwege zijn 'vaderschap' wordt DNB ook wel 's Konings oudste dochter genoemd. Een instituut met historie dat doorgaans met de nodige eerbewijzen wordt bejegend door veel politici en media. Je zou bijna denken dat de centrale bank een van de Hoge Colleges van Staat is, zoals de Raad van State en de Algemene Rekenkamer.

Uitzonderingspositie

In werkelijkheid is DNB een bedrijf, dat sinds 1948 volledig in staatshanden is. De centrale bank houdt toezicht op de financiële wereld. Maar níet op de grote banken. Dat doet de Europese Centrale Bank, de ECB. Verder waakt DNB over het

betalingenverkeer. De DNB-president praat in de beleidsraad van de ECB mee over de rente. Dat zijn allemaal belangrijke en nuttige taken. Ze geven de Nederlandsche Bank geen uitzonderingspositie om maar haar eigen gang te gaan. Maar zo is het wel gegroeid.

Demissionair minister van Financiën Eelco Heinen (VVD) morrelt aan een van de uitzonderingen. DNB-president Klaas Knot moet op 1 juli na veertien jaar stoppen. Heinen wil de zittingstermijn van de DNB-president bekorten van twee maal zeven jaar (benoeming plus herbenoeming), naar maximaal tien jaar. Knots opvolger, Olaf Sleijpen, nu nog DNB-directeur, is bij zijn sollicitatiegesprek al geïnformeerd.

Heinen vraagt een onafhankelijk onderzoeker naar een oordeel hierover, zo blijkt uit zijn brief over de benoeming van Sleijpen aan de Tweede Kamer.

Maar de uitkomst staat wel vast. Daarvoor hoeft je alleen maar te lezen wat Heinen heeft geschreven in de kantlijn van de gepubliceerde ambtelijke nota's over de benoeming van Sleijpen. Om te beginnen is Heinen geïrriteerd over de traagheid van het proces binnen zijn eigen ministerie. 'Verzoek is wel al 8 maanden geleden intern uitgezet' schrijft hij bij een ambtelijke zinsnede dat de benodigde wetwijziging wel twee jaar kan duren. En verderop: 'Wat is afgelopen 8 maanden gebeurd dan?'

'Modernisering stimuleren'

De bekorting sluit aan bij de regelingen voor (andere) staatsbedrijven, schrijft Heinen in zijn Kamerbrief. Ook bij grote ondernemingen blijven topmanagers niet vanzelfsprekend steeds maar zitten. De minimeis van de Europese Centrale Bank is een zittingstermijn van vijf jaar om de onafhankelijkheid te waarborgen. Dus dat is in orde.

Uit de notities van Heinen blijkt ook dat de bekorting inclusief de veronderstelde nadelen al met DNB is besproken. Bij DNB bestaat begrip, schrijft Heinen op de nota. Aan de nadelen tilt men niet zwaar. Aan de voordelen voegt Heinen letterlijk toe: 'Overweging was ook ter voorkoming van "verkokering" en voldoende modernisering te stimuleren, zoals intern besproken en gewogen ook met DNB zelf.'

Daarmee maakt Heinen duidelijk dat de Nederlandsche Bank geen Oranje Vrijstaat is. Wat betekent modernisering in dit kader? Sleijpen werkt als directeur al aan

hoger kostenbewustzijn. Bij DNB werken steeds meer mensen. Schrik niet als u over een tijdje leest: DNB schrapt banen.

Bakzeil bij de rechter

Van de verkokering zijn er voorbeelden genoeg in het publieke domein. Banken, verzekeraars en pensioenfondsen klagen misschien wel binnenskamers over regels van 'oppergod' DNB, maar wie durft zijn grieven voor de rechter te brengen? Als dat wel gebeurt, knalt er vuurwerk.

Bijna drie jaar geleden won Bunq, een innovatieve kleinere bank, een zaak tegen DNB over witwascontroles. Bunq had een eigen controle bedacht. DNB wilde dat niet, maar DNB moest bij de rechter bakzeil halen. Ruim twee jaar geleden stelde de rechter twee directeurs van internetbroker De Giro in het gelijk toen DNB hen als niet geschikt en niet betrouwbaar genoeg had gediskwalificeerd.

Verder reed DNB verschillende malen een scheve schaats in de overname van het havenarbeiderspensioenfonds Optas, bleek uit onthullende vonnissen in zaken die pensioenadvocaat Florence Schoonderwoerd had gevoerd. In *NRC* vertelde ze eerder dit jaar hoe DNB haar dwarsboomde, hoe DNB verloor en toch niks deed met het vonnis van de rechter. Alsof de centrale bank boven de wet staat. Een staat in de staat.

En dan is er nog de kapstok vol petten van DNB in het pensioengemodder waarin collectieve pensioenen individuele beleggingspotje moeten worden. DNB is regeringsadviseur, aanjager van het plan, controleur, moet ook alle belangen in de gaten houden en geeft onversneden politieke adviezen tegen bijvoorbeeld het amendement van NSC en BBB om pensioengerechtigden nog enige invloed te geven.

Genoeg voorbeelden om het verkokerde eigen gelijk aan te pakken.

Politieke benoemingen

Toch hoor je geklaag onder economen én in krantencommentaren. Opent Heinen niet de deur naar politieke benoemingen?

Zal ik een geheimpje verklappen...? Alle benoemingen in de top van DNB zijn

politieke benoemingen. Zonder akkoord van de minister van Financiën en soms het hele kabinet gebeurt er niks. Dus de benoeming van een monetaire windvaan die zijn oor laat hangen naar een spilziek kabinet is een politieke benoeming. Maar de benoeming van een monetaire 'havik' die koste wat kost de inflatie wil beteugelen is er óók een.

En op Europees niveau... dacht u dat Christine Lagarde benoemd is als president van de ECB omdat zij zulke diepgravende monetaire kennis had? Dacht u dat de ultralage rentepolitiek van haar voorganger Mario Draghi alleen bedoeld was om de economie te stimuleren, of moest dat ook begrotingszondaar Italië redden...?

Alle geld is politiek. Altijd al geweest. Alleen moet Nederland er nog aan wennen.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk [**HIER**](#).
Hartelijk dank!